

ANOTACE

Exilová výtvarná scéna v Čechách a její následné působení v zahraničí, 1933–1945

Vyvíjející se politická situace v Německu v průběhu třicátých let, kdy se radikalizovala nacistická strana a moc Adolfa Hitlera se stávala postupně neomezenou, znamenala nebezpečí nejen pro politické antinacistické odpůrce. Umělci, jejichž tvorba nespĺňovala kritéria nové estetiky nebo ti, kteří se dokonce angažovali v neprospěch nacistického režimu, museli rovněž hledat nový azyl a jedním z těchto útočišť se stalo prvorepublikové Československo.

Významnou pomocí v zařazení se do společnosti byla emigrantům českoněmecká umělecká scéna, z níž se některé osobnosti z obdobných důvodů, jako antifašističtí uprchlíci, vrátili zpět do svého rodiště. Českoněmecké podmínky poskytly emigrantům možnost, dále se aktivně podílet na boji proti nacistickému režimu, i se zpětným dosahem do Německa. Podpora českým obyvatelstvem i státem však procházela řadou proměn daných nátlakem vlády sousedního Německa a jeho silicím vlivem v oblasti Sudet. Umělci se statutem uprchlíka, byli nuceni dodržovat řadu státních nařízení, která mnohdy byrokraticky omezovala jejich tvůrčí činnost. Přesto některá výtvarná díla, kontakty a vzpomínky umělců bezprostředně dokládají pozitivní postoj umělecké emigrace k českému prostředí a kultuře.

Závěr práce navíc přináší nový pohled na to, jak české intermezzo v životě emigrantů ovlivnilo jejich uměleckou práci po té, co byli nuceni hledat nový azyl v dalších zemích po obsazení Československa Německem a jakého významu doznaly vztahy s českými umělci, s nimiž se znovu setkali v zahraničí. Jejich tvorbu a odvážný boj proti Hitlerově politice povyšuje překonávání osobních životních obtíží a upřednostnění umění před vlastním bezpečím.